УВКБ ООН В УКРАЇНІ

ЕКСТРЕНА ДОПОМОГА З ЖИТЛОМ

ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА

Напередодні зими фахівці партнерської організації УВКБ ООН, ГО «Проліска», покращують теплоізоляцію будинків, використовуючи матеріали з наборів для сезонного утеплення житла, які УВКБ ООН надає людям у межах програми реагування впродовж осінньо-зимового періоду. © УВКБ ООН / Ірина Тимчишин

Програма допомоги з житлом, утілювана УВКБ ООН в Україні. *Програма спрямована на забезпечення належним житлом найбільш вразливих людей, які постраждали від війни: внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та людей, які не переміщалися або повернулися після евакуації або переміщення. Згідно з «Регіональним звітом УВКБ ООН щодо намірів № 6», наявність житла й засобів для існування є визначальним чинником гідного повернення біженців і ВПО. Підходи УВКБ ООН до розв'язання цих питань враховують місцеву специфіку та сприяють відновленню та реалізації рішень, розрахованих на довгострокову перспективу.*

Огляд ситуації. *Згідно з «Оцінкою потреб України на відновлення та відбудову (RDNA4)» війна в Україні призвела до руйнувань або пошкоджень понад 2,5 млн одиниць житла. Відповідно, мільйони українців потребують різних типів підтримки. Утілюючи програми допомоги з житлом, УВКБ ООН підтримує такі групи населення:*

- *люди на територіях, що безпосередньо потерпають від бойових дій, яким потрібна допомога в проведенні термінових ремонтів житла;*
- *люди, які залишаються в постраждалих від війни громадах або повернулися до них і потребують допомоги в здійсненні ремонтів пошкодженого житла;*
- *люди, які тривалий час є внутрішньо переміщеними особами та потребують житла на середньо- та довгостроковий період.*

ОСНОВНІ ДОСЯГНЕННЯ З ЛЮТОГО 2022 р.*

565 394 людини отримали набори доремонтних матеріалів безпосередньо після обстрілів.

54 986 пошкоджених внаслідок війни будинків було відремонтовано.

316 збірних модульних будинків було встановлено.

У понад **100** багатоповерхових житлових будинках відремонтовані місця загального користування, завдяки чому понад **7 000** сімей змогли скористатися державною програмою компенсації за пошкоджене житло.

Тимчасовим житлом для ВПО / соціальним житлом забезпечено **427** сімей. У межах реалізації відповідних проєктів у 2025 році соціальне житло отримає ще 21 сім'я.

2 781 сім'ї ВПО надано допомогу в оренді житла на 6 місяців у межах Ініціативи щодо ринку оренди житла.

248 місць тимчасового проживання (МТП) відремонтовано безпосередньо УВКБ ООН або партнерами Агентства.

1 959 будинків, які не використовувалися певний час або були нещодавно придбані ВПО, відремонтовано та пристосовано для проживання ВПО.

*Цифри можуть коригуватися після звіряння. Використано загальний річний показник.

Надання наборів доремонтних матеріалів:

- **Набори доремонтних матеріалів.** У 2025 році понад **78 367 домогосподарств (135 563 людини)** отримали набори доремонтних матеріалів через партнерів УВКБ ООН. Крім цього, підтримку отримали понад **988 об'єктів цивільної інфраструктури** (освітні, медичні, адміністративні заклади та об'єкти історичної спадщини) по всій Україні. Допомогу було надано у **257 громадах 20 областей**, найбільша її частка припадає на Донецьку (26 %), Дніпропетровську (13 %), Запорізьку (13 %), Сумську (12 %) та Харківську (10 %) області.
- **Допомога з монтажем після надання доремонтних матеріалів.** Партнери УВКБ ООН надавали технічну допомогу та встановили доремонтні матеріали найбільш вразливим родинам, які не можуть встановити їх самотужки. Цю допомогу отримали **2 343** домогосподарства з тих, які отримали набори доремонтних матеріалів.

Довгострокові ремонти житла:

- **Ремонти із залученням підрядників.** У 2025 році допомогу з ремонтом будинків отримали **2 962 домогосподарства** (**5 622 людини**). Ремонти проводили місцеві будівельні компанії, з якими УВКБ ООН уклало відповідні договори.
- **Будівельні матеріали та грошова допомога на проведення ремонтів.** Ще **2 368 домогосподарств** (5 314 людей) отримали грошову допомогу на придбання будівельних матеріалів або безпосередньо будівельні матеріали, зокрема покрівельні матеріали, дошки, двері та вікна, гідро- та теплоізоляційні матеріали.
- **Модульні будинки.** У 2025 році УВКБ ООН встановило **102** модульні будинки для людей, чиї домівки були зруйновані або які залишили місця постійного проживання (за **68** з них уже завершено документальне оформлення). Ці збірні будинки українського виробництва встановлюються на власних земельних ділянках сімей, що дає їм змогу залишатися або повернутися додому, якщо вони бажають.

- **«Майстерні на колесах».** У 2025 році виїзні бригади надали технічні консультації та потрібний інструмент, а також встановили вікна, двері та відремонтували дах понад **599 домогосподарствам** (1 174 людям) із вразливостями.
- **Ремонти місць загального користування.** Заявки на отримання компенсації за урядовою програмою «єВідновлення» не розглядаються, якщо немає безпечного доступу до квартир у пошкодженому житлі. Отже, ремонт місць загального користування, зокрема сходових кліток, у багатоповерхових будинках, який проводить УВКБ ООН, надає змогу власникам квартир отримати компенсацію та відремонтувати свої помешкання (докладніше читайте нижче). З початку 2025 року **1 714 домогосподарств** (3 250 людей) змогли скористатися державною програмою компенсації «єВідновлення» після того, як УВКБ ООН відремонтувало місця загального користування в їхніх багатоквартирних будинках. Були завершені або тривають ремонти таких об'єктів у Дніпропетровській, Запорізькій, Миколаївській, Одеській, Сумській, Харківській та Чернігівській областях.
- **Ремонт об'єктів соціальної інфраструктури.** Ремонт об'єктів соціальної інфраструктури, що зазнали пошкоджень внаслідок воєнних дій, а також інфраструктурних об'єктів, що працюють в умовах збільшеного навантаження в регіонах, куди переселяються або повертаються люди, є запорукою успішної інтеграції та покращення соціальної згуртованості. У 2025 році УВКБ ООН завершило ремонтні роботи у **28 об'єктах соціальної інфраструктури**, зокрема в регіональному центрі прав людини, Центрі надання адміністративних послуг, Центрі життєстійкості тощо.

Покращення умов проживання ВПО та збільшення кількості місць в МТП:

- **Покращення умов проживання та збільшення кількості місць у МТП.** У 2025 році УВКБ ООН завершило комплексний ремонт у чотирьох МТП, розрахованих на велику кількість людей, у **м. Вінниця, м. Кременчук, м. Миргород і м. Полтава**. **Ще в 15 МТП** здійснювалися роботи з підвищення енергоефективності й закриття теплового контуру завдяки встановленню сучасних металопластикових вікон. Тривають ремонтні роботи ще в **семи** МТП у **Дніпропетровській, Запорізькій та Харківській областях**. Ці проєкти мають на меті покращити умови проживання ВПО, модернізувати інженерні системи, підвищити енергоефективність, покращити доступність для людей з інвалідністю, санітарно-гігієнічні умови, безпеку, а також збільшити кількість місць, де це можливо.
- **Ремонти сільських будинків для ВПО.** УВКБ ООН і його партнери сприяють забезпеченню доступним житлом ВПО, які не можуть повернутися до своїх колишніх домівок. У 2025 році вже відремонтовано **1 426 будинків для 4 451 людини.**
- **Ініціатива щодо допомоги з орендою житла.** У 2025 р. УВКБ ООН і партнери реалізовували цю ініціативу **в 6 областях** у східному, південному й центральному регіонах України. Станом на кінець грудня **692 родини ВПО** отримали компенсацію вартості орендної плати впродовж 6 місяців разом із депозитом за оренду (еквівалентним вартості одного місяця оренди) та комунальними послугами. Партнери УВКБ ООН також надали учасникам програми юридичну підтримку в укладанні договорів оренди та проконсультували їх із питань працевлаштування. У 2023—2024 рр. загальна кількість родин ВПО, які отримали цю допомогу, становила **2 089**. Через те що програма УВКБ ООН доповнює нещодавно започатковану урядову програму субсидій на оренду житла для ВПО, УВКБ ООН і Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України домовилися про створення механізму, що запобігатиме дублюванню та забезпечить взаємодоповнюваність відповідних програм.
- **Соціальне житло.** УВКБ ООН забезпечило тимчасовим / соціальним житлом **258 родин (418 людей).** Такі шляхи розв'язання житлових проблем розраховані на довгострокову перспективу й доповнюють діяльність уряду з надання житла з державного житлового фонду для підтримки найбільш нужденних ВПО.

ПІДТРИМКА ІНІЦІАТИВИ УРЯДУ «єВІДНОВЛЕННЯ»

Багатоквартирний будинок у Харкові, мешканці якого змогли подати заяви на отримання компенсації за пошкоджене житло від держави завдяки тому, що місця загального користування були відремонтовані УВКБ ООН. © УВКБ ООН

Програма УВКБ ООН із ремонту житла доповнює урядову програму компенсацій за пошкоджене та знищене житло «єВідновлення» і передбачає допомогу родинам, які не мають змоги скористатися урядовою програмою компенсацій або стикаються зі складнощами в процесі подання заяв. Тісна співпраця УВКБ ООН з органами місцевої влади є запорукою того, що підтримку отримають найбільш вразливі сім'ї, які через юридичні, адміністративні або практичні перешкоди не можуть скористатися допомогою від держави. УВКБ ООН планує та впроваджує всі заходи в діалозі з владою та передає інформацію про виконані ремонти органам місцевої влади, що сприяє прозорості й взаємодоповнюваності ініціатив із відновлення. Така координація заповнює критичні прогалини в системі та є запорукою того, що ніхто не залишиться без допомоги.

Застосування експериментальних критеріїв, розроблених в межах програми УВКБ ООН «Доповнення до компенсації», що впроваджувалися у 2025 р., продемонструвало, що гуманітарна підтримка ефективно доповнює державні механізми, перетворюючи законодавчі зміни на дієві інструменти відновлення. У межах програми здійснювалися швидкі ремонти, завдяки яким сім'ї могли претендувати на компенсацію, якщо збитки перевищували максимальні суми виплат за програмою «єВідновлення». Крім того, надавалася технічна та юридична допомога для проходження всіх етапів процесу отримання компенсації.

Громадська будівля та приміщення сільської ради в с. Заводське на Миколаївщині, що були відремонтовані за підтримки УВКБ ООН і ПРООН. © УВКБ ООН

РЕМОНТИ Й ВІДНОВЛЕННЯ ОБ'ЄКТІВ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Працюючи над зміцненням системи надання соціальних послуг в Україні, УВКБ ООН ремонтує та відновлює об'єкти соціальної інфраструктури. Такі проєкти мають на меті відновити або розширити доступ до соціальних послуг, як-от до послуг зі стаціонарного догляду, підтриманого проживання та соціальної адаптації, завдяки чому люди з найбільш незахищених груп, зокрема люди похилого віку й внутрішньо переміщені люди з інвалідністю, мають змогу отримати необхідні послуги. Окрім того, у співпраці з Офісом Омбудсмана України УВКБ ООН долучається до розбудови регіональних центрів прав людини.

Проєкти реконструкції об'єктів соціальної інфраструктури, впроваджувані УВКБ ООН, доповнюють урядові ініціативи з відновлення, узгоджуються з державними інвестиційними пріоритетами, а також сприяють реалізації рішень, розрахованих на довгострокову перспективу, й поверненню громад до стабільного функціонування.

Загалом із 2022 року було завершено **28 таких проєктів**, при цьому у 2025 році УВКБ ООН розпочало й безпосередньо здійснює 9 проєктів реконструкції об'єктів соціальної інфраструктури. Серед цих ініціатив: відновлення двох санаторіїв (спеціалізованих медичних закладів) у м. Миргород і м. Трускавець і декількох інших об'єктів, які функціонуватимуть як центри підтриманого проживання та стаціонарного догляду. Читайте деталі за посиланням.

СПІВПРАЦЯ З ОРГАНАМИ ВЛАДИ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ Й ОБЛАСНОМУ РІВНЯХ

Щоб забезпечити узгодженість та взаємодоповнюваність діяльності у сфері забезпечення житлом, УВКБ ООН співпрацює з урядом та органами державної влади та координує свою діяльність з ними. Ця співпраця, окрім іншого, спрямована на пошук таких рішень для ВПО, що розраховані на довгострокову перспективу. З цією метою УВКБ ООН підписало Меморандуми про взаєморозуміння **з 20 обласними адміністраціями,** відповідними міністерствами, зокрема з **Міністерством розвитку громад та територій України,** а також органами виконавчої влади на центральному рівні.

У межах цієї співпраці у 2022 році УВКБ ООН підтримало 40 000 сімей, які приймали ВПО **за програмою «Прихисток»**. У 2024 р. УВКБ ООН виділило 15 мільйонів доларів США на фінансування цієї урядової програми й надало фінансову підтримку понад 82 000 сімей, які приймали приблизно 187 000 ВПО.

УВКБ ООН також співпрацює з органами влади, щоб розширити можливості для отримання компенсацій та допомоги у відновленні пошкоджених війною будинків. Це створило підґрунтя для узгодження діяльності УВКБ ООН у сфері ремонтів будинків і квартир з урядовою програмою «єВідновлення», про що йшлося на попередній сторінці. Зараз УВКБ ООН тісно співпрацює з **Міністерством розвитку громад та територій України** над реалізацією Закону № 4080. Цей закон передбачає створення загальнонаціональної інформаційно-аналітичної системи, яка стане ефективним інструментом для обліку нерухомості, придатної для проживання ВПО. УВКБ ООН також входить до складу робочої групи Міністерства, яка займається розробленням Національної житлової стратегії.

Співпраця УВКБ ООН і **Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України** спрямована на поліпшення умов проживання переміщених осіб і надання їм доступу до послуг із соціального захисту, а також на впровадження відповідних експериментальних проєктів, як-от створення інклюзивних умов проживання в санаторії «Слава» в м. Миргород.

УВКБ ООН співпрацює з **Міністерством освіти і науки України** у сфері забезпечення ВПО гідним житлом завдяки реконструкції окремих гуртожитків, що перебувають у віданні Міністерства, для використання як МТП.

КЛАСТЕР ІЗ ПИТАНЬ ЖИТЛА ТА НЕПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ:

УВКБ ООН очолює Кластер із питань житла та непродовольчих товарів в Україні, а ГО «Людина в біді» є його співкоординатором. Учасниками Кластера є 155 організацій, які співпрацюють для досягнення трьох цілей Кластера, викладених у Плані гуманітарних потреб і реагування на 2025 р. У Кластері працюють три координаційні хаби. У 2025 р. партнери Кластера планували надати допомогу **3 мільйонам** українців, що потребувало фінансування в розмірі 545 млн дол. США. Для ознайомлення з панеллю 5W, інформаційними довідками та рекомендаціями завітайте на сайт.